

Zestaw przykładowych pytań Bee

Liga 5-6

1. Ten wpływowy polski parlamentarzysta podpisał uchwałę o tolerancji religijnej, znaną jako Konfederacja Warszawska, w 1573 roku. Ten hetman był doradcą króla Zygmunta II Augusta, Stefana Batorego oraz wielkim przeciwnikiem Zygmunta III Wazy i dynastii Habsburgów. Aby zdobyć punkt, nazwij tego męża stanu, który założył miasto w Polsce, nazwane od jego nazwiska, w jego czasach określane mianem „polskiej Padwy”.

ODPOWIEDŹ: JAN ZAMOYSKI

2. Ten ustrój społeczno-gospodarczy dominował w średniowiecznej Europie i trwał aż do rewolucji francuskiej. Ta metoda podziału społecznego wprowadziła system hierarchii, w której rycerstwo miało najwięcej praw i majątków, a chłopstwo miało ich najmniej. Aby zdobyć punkt nazwij ten ustrój, którego średniowiecznym elementem były hołdy lenne, atakże dominacja feudałów nad chłopami uprawiającymi rolę.

ODPOWIEDŹ: FEUDALIZM

3. Ten angielski król złączył Anglię i Walię w jedno państwo oraz był członkiem dynastii Tudorów. Ten władca zawarł związek małżeński aż sześciokrotnie, a także doprowadził do egzekucji dwóch swoich żonek, w tym matki Elżbiety I. Aby zdobyć punkt, nazwij tego angielskiego monarchę, który doprowadził do rozłamu w Kościele katolickim i założył Kościół anglikański.

ODPOWIEDŹ: HENRYK VIII

4. To wydarzenie zapoczątkowało tradycję synodów, które od 1997 roku odbywają się w tym samym miejscu co prawie millennium wcześniej. Jedną z części tego zjazdu była pielgrzymka do grobu świętego Wojciecha, pierwszego polskiego męczennika, odbyta przez cesarza Ottona III. Aby zdobyć punkt, nazwij to wydarzenie, którego skutkiem było utworzenie przez księcia Bolesława metropolii gnieźnieńskiej.

ODPOWIEDŹ: ZJAZD GNIEŹNIEŃSKI / ZJAZD W GNIEŹNIE

5. Ta instytucja początkowo składała się z wydziałów sztuk wyzwolonych, medycyny i prawa. Po Uniwersytecie w Pradze, jest to drugi najstarszy uniwersytet Europy środkowej. Aby zdobyć punkt, nazwij tę słynną szkołę wyższą założoną przez Kazimierza III Wielkiego i reaktywowaną przez Jadwigę Andegaweńską, która mieści się w Krakowie.

ODPOWIEDŹ: UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI / AKADEMIA KRAKOWSKA

6. Ten rzymski cesarz był ostatnim z „pięciu dobrych cesarzy”, obok Nerwy, Trajana, Hadriana i Antoninusa Piusa, który był jego poprzednikiem. Ten władca dbał o dobre stosunki z senatem, przeprowadzając szerokie reformy w dziedzinie prawa cywilnego i administracji. Aby zdobyć punkt, nazwij tego rzymianina, który był filozofem, przedstawicielem stoicyzmu o dwuczłonowym imieniu i autorem „Rozmyślań”.

ODPOWIEDŹ: MAREK AURELIUSZ

7. Kultura tego okresu charakteryzowała się kosmopolityzmem, indywidualizmem i synkretyzmem religijnym. Początek tej epoki historycznej wyznacza się na śmierć Aleksandra Macedońskiego, a koniec - na śmierć Kleopatry i zajęcie przez rzymian ptolemejskiego Egiptu. Aby zdobyć punkt, nazwij tę epokę, w której kultura grecka zetknęła się z bogatymi kulturami Egiptu, Mezopotamii i Persji, i która była ostatnim etapem rozwoju sztuki starogreckiej.

ODPOWIEDŹ: EPOKA HELLENISTYCZNA

8. Ta bogini jest jedną z dwunastu głównych bogów olimpijskich. Na cześć tej mitycznej postaci powstała świątynia wpisana na listę dziedzictwa kulturowego UNESCO, zwana Partenonem. Aby zdobyć punkt, nazwij tę grecką boginię mądrości, sztuki i sprawiedliwej wojny, która jest opiekunką miasta nazwanego od jej imienia, będącego stolicą Grecji.

ODPOWIEDŹ: ATENA

9. Ten budynek, w swojej pierwotnej wersji opisany jest jedynie w Biblii i mieścił Arkę Przymierza. Został on wzniesiony po raz pierwszy w X wieku przed naszą erą, po czym został trzykrotnie zburzony, ostatecznie po odbudowie przez Heroda Wielkiego. Aby zdobyć punkt, nazwij tę jedyną świątynię judaizmu, której pozostałość nazywana jest Ścianą Płaczu.

ODPOWIEDŹ: ŚWIĄTYNIA SALOMONA / ŚWIĄTYNIA JEROZOLIMSKA

10. Ta budowla została wzniesiona około 2500 lat przed naszą erą, a także została uznana za jeden z siedmiu cudów świata i jako jedyna z nich dotrwała do epoki nowożytnej. Grobowiec ten jest jednym z trzech, obok tych wzniesionych dla Chefrena i Mykerinosa, w pobliżu których mieści się Wielki Sfinks. Aby zdobyć punkt, nazwij największą z piramid, która mieści się w Gizie i w której znajduje się ciało faraona Cheopsa.

ODPOWIEDŹ: PIRAMIDA CHEOPSA

11. Ta starożytna cywilizacja była najrozleglejszą spośród czterech sobie równoległych, a pierwszych odkryć związanych z jej historią dokonano w XIX wieku. Ta kultura była wysoko rozwinięta, o czym świadczą: wielkie miasta Mohendzo-Daro i Harappa, system dziesiętny, budowa miast z cegieł, wyroby z miedzi, cyny i złota, a także języki - sanskryt i hindi. Aby zdobyć punkt, nazwij tę cywilizację, która dzieliła społeczeństwo na grupy zwane kastami i wykształciła się w dolinach rzek Ganges i Indus.

ODPOWIEDŹ: CYWILIZACJA INDYJSKA / DOLINY INDUSU

12. Te wyprawy prowadzone były nie tylko przeciwko muzułmanom, ale także przeciw poganom, na wezwanie papieża. Pierwsza taka wyprawa została ogłoszona w 1095 przez Urbana II podczas synodu w Clermont, a jej celem było odzyskanie Ziemi Świętej, w tym Jerozolimy. Aby zdobyć punkt, nazwij te średniowieczne wyprawy, w których uczestniczyło europejskie rycerstwo i których nazwa pochodzi od symbolu chrześcijaństwa.

ODPOWIEDŹ: KRUCJATY / WYPRAWY KRZYŻOWE

13. Ten władca sprawował rządy w XVII wieku i po swoim ojcu odziedziczył chęć połączenia ze sobą Kościołów Anglii i Szkocji. Król ten przewodniczył okresowi 11-letniej tyranii, którą rozpoczął rozwiązując Parlament, z którym nie mógł się porozumieć nawet w kwestii własnego małżeństwa. Aby zdobyć punkt, nazwij tego angielskiego władcę, który jako jedyny został obalony przez poddanych i ścięty podczas rewolucji, której przewodniczył Oliver Cromwell.

ODPOWIEDŹ: KAROL I (STUART)

14. Obiekt ten został wpisany na listę dziedzictwa kulturowego UNESCO i jego budowa trwała ponad 20 lat, a zakończyła się w 1654 roku. Ten kompleks budowlany składa się z wielkiego mauzoleum z kopułą, charakterystyczną dla sztuki islamu, minaretów i meczetów. Aby zdobyć punkt nazwij, to indyjskie mauzoleum, które zostało wzniesione przez indyjskiego cesarza na cześć jego zmarłej przy porodzie żony Mumtaz Mahal.

ODPOWIEDŹ: TADŹ MAHAL

15. Ten konflikt zbrojny zapoczątkowało ostrzelanie Fortu Sumter w Karolinie Południowej, a w jego wyniku poniosło śmierć ponad 600 tysięcy ludzi. Wojna ta, za której przyczynę uznaje się różnice społeczno-gospodarcze między oboma stronami, była toczona pomiędzy stanami wchodzącymi w skład Unii (Północą) a Konfederacją (Południem). Aby zdobyć punkt, nazwij tę wojnę domową, w której siłami Unii dowodzili Abraham Lincoln i Ulysses Grant i której nazwa pochodzi od secesji stanów skonfederowanych od Unii.

ODPOWIEDŹ: WOJNA SECESYJNA

16. Ta seria wydarzeń objęła niemal całą Europę, za wyjątkiem Wielkiej Brytanii i Imperium Rosyjskiego. Te ludowe zrywy miały charakter rewolucyjny i narodowy, a pierwszym ich elementem była Rewolucja lutowa we Francji, późniejszym zaś Powstanie wielkopolskie. Aby zdobyć punkt, nazwij tę serię powstań, której konsekwencją w Cesarstwie Austriackim była abdykacja Ferdynanda I i wstąpienie na tron Franciszka Józefa I, a na ziemiach polskich poskutkowało pełnym uwłaszczeniem chłopów w zaborze pruskim i austriackim.

ODPOWIEDŹ: WIOSNA LUDÓW

17. Ten nurt filozoficzno-artystyczny stawiał racjonalność ponad emocje, czerpiąc inspirację z filozofii Auguste'a Comte'a. Kierunek ten widział podtrzymywanie polskiej tożsamości w czasach zaborów nie w powstaniach narodowych, ale w pracy i patriotyzmie poprzez pracę u podstaw czy pracę organiczną. Aby zdobyć punkt, nazwij ten nurt, który w polskiej literaturze występował od powstania styczniowego do okresu Młodej Polski i którego twórcami byli m.in. Orzeszkowa, Asnyk, Prus i Sienkiewicz.

ODPOWIEDŹ: POZYTYWIZM

18. Ten obóz polityczny o charakterze konserwatywno-liberalnym działał po powstaniu listopadowym, opierając się na postanowieniach Konstytucji 3 Maja. Ta formacja skupiała głównie bogate kręgi społeczeństwa polskiej Wielkiej Emigracji i kierowana była przez księcia Adama Jerzego Czartoryskiego. Aby zdobyć punkt, nazwij ten obóz, którego nazwa pochodzi od paryskiej siedziby księcia Czartoryskiego, będącej miejscem pobytu Fryderyka Chopina, Juliusza Słowackiego i Adama Mickiewicza.

ODPOWIEDŹ: HOTEL LAMBERT

19. To państwo związkowe było wielonarodową monarchią konstytucyjną i istniało 51 lat. Królestwo to składało się z dwóch części: Przedlitawia i Zalitawia, a w 1908 roku wcieliło do siebie Bośnię i Hercegowinę, która do tej pory była jedynie przez to państwo okupowana. Aby zdobyć punkt, nazwij tę rządzoną przez Franciszka Józefa monarchię konstytucyjną, która przegrała I wojnę światową i po jej zakończeniu przestała istnieć.

ODPOWIEDŹ: KRÓLESTWO/CESARSTWO AUSTRO-WĘGIER

20. Atak ten spowodował śmierć ponad 2400 amerykańców i został przeprowadzony za pomocą 353 samolotów, powodując zniszczenia najważniejszej bazy amerykańskiej Floty Pacyfiku. To wydarzenie stanowi fabułę dramatu Michaela Baya z 2001 roku, w którym główną rolę gra Ben Affleck. Aby zdobyć punkt, nazwij ten japoński nalot, który został wygrany przez stronę atakującą i który uznaje się za jedną z bezpośrednich przyczyn przystąpienia Stanów Zjednoczonych do II wojny światowej.

ODPOWIEDŹ: ATAK NA PEARL HARBOR

21. Ta bitwa została stoczona pomiędzy siłami brytyjskimi, w tym koloniami brytyjskimi i oddziałami francuskimi, a wojskami niemieckimi w północnej Francji. To starcie uznawane jest za jedną z najkrwawszych bitew w historii ludzkości, ponieważ przyniosło ponad milion ofiar, pyrrusowe zwycięstwo wojsk Ententy i było pierwszym atakiem czołgów w dziejach wojen. Aby zdobyć punkt, nazwij tę największą bitwę I wojny światowej, która została stoczona między lipcem a listopadem 1916 roku.

ODPOWIEDŹ: BITWA NAD SOMMĄ

22. Ten polityk z wykształcenia jest elektrykiem, ale zapisał się w historii jako bohater opozycji demokratycznej, zostając działaczem związkowym po podjęciu pracy w Stoczni Gdańskiej. Ten laureat Pokojowej Nagrody Nobla pełnił funkcję prezydenta odrodzonego państwa w latach 1990-95. Aby zdobyć punkt nazwij tego polskiego dysydenta, który współzałożył i przewodniczył Niezależnemu Samorządnemu Związkowi Zawodowemu „Solidarność”.

ODPOWIEDŹ: LECH WAŁĘSA

23. To wydarzenie przyniosło śmierć około 40 osób, w tym 9 górników z kopalni „Wujek” zastrzelonych podczas pacyfikacji strajku. Ten reżim prawny został wprowadzony w reakcji na porozumienia sierpniowe i podczas niego wbrew konstytucji internowano łącznie 10131 działaczy związanych z „Solidarnością”. Aby zdobyć punkt, nazwij ten stan nadzwyczajny wprowadzony 13 grudnia na terenie całej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, który został ogłoszony podczas słynnej przemowy Wojciecha Jaruzelskiego.

ODPOWIEDŹ: STAN WOJENNY 1981-1983 / STAN WOJENNY

24. Ten przywódca w swojej młodości udał się do Europy, skąd wrócił zainspirowany filozofią oświecenia i w 1811 roku rozpoczął walki wyzwolenicze rodzimych terenów. Ten generał trzykrotnie uczestniczył w ogłoszeniu niepodległości Wenezueli, za trzecim razem zostając jej prezydentem. Aby zdobyć punkt, nazwij tego autora planu wyzwoleniczego dla krajów Ameryki Południowej, od którego imienia pochodzą nazwy Wenezueli i Boliwii.

ODPOWIEDŹ: SIMON BOLIVAR

25. To państwo na przynajmniej 6 tysięcy lat przed kolonizacją było zasiedlone przez półkoczownicze plemiona Indian. Kolonia ta była znana z częstych rebelii niewolników, przeciwko którym prowadzone były wyprawy zbrojne, a gdzie w 1808 roku późniejszy król Portugalii, Jan VI, schronił się przed najazdem Napoleona Bonaparte. Aby zdobyć punkt, nazwij ten kraj Ameryki Południowej, który stał się cesarstwem, a później republiką federacyjną po trzystu latach bycia portugalską kolonią i którego dzisiejsza stolica to Brasilia.

ODPOWIEDŹ: BRAZYLIA